

Vergaderjaar 2021–2022

32 793

Preventief gezondheidsbeleid

32 279

Zorg rond zwangerschap en geboorte

32 011

Tabaksbeleid

Nr. 606

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 mei 2022

Met deze brief bied ik uw Kamer de Monitor Middelengebruik en Zwangerschap 2021 van het Trimbos-instituut aan¹. Tevens bied ik uw Kamer een infographic² aan waarin de belangrijkste bevindingen uit de monitor overzichtelijk in beeld zijn gebracht en bied ik uw Kamer ook een infographic over derdehands rook van het Trimbos-Instituut aan³. Verder doe ik met deze brief de motie van het lid Maeijer van 28 juni 2021 af waarin de regering wordt gevraagd onderzoek te doen naar de effectiviteit van de overheidsmaatregelen op roken uit het Nationaal Preventieakkoord⁴. In dit kader bied ik uw Kamer de Notitie Effectiviteit Nederlands Tabaksontmoedigingsbeleid van het Trimbos-instituut aan⁵. Tenslotte ontvangt uw Kamer het onderzoeksrapport Gezondheidseffecten van de 23 smaakstoffen in vloeistoffen voor e-sigaretten van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)⁶.

Monitor Middelengebruik en Zwangerschap 2021

In de Monitor Middelengebruik en Zwangerschap is het tabak-, alcohol- en drugsgebruik voor, tijdens en na de zwangerschap in 2021 onderzocht. Door de gevolgen van de coronapandemie heeft de oorspronkelijke tweejaarlijkse monitor (2016 en 2018) een jaar vertraging opgelopen. De monitor laat zien dat in 2021 7,7% van de vrouwen heeft gerookt tijdens de zwangerschap. In 2018 was dit 7,4% (het verschil is niet significant). De percentages laten zien dat de doelstelling van het Nationaal Preventieakkoord dat in 2020 minder dan 5% van de vrouwen tijdens de zwangerschap rookt, niet is gehaald. De coronapandemie kan mogelijk een

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁴ Kamerstuk 35 504, nr. 11.

⁵ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁶ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

negatieve invloed hebben gehad op de motivatie en succesvol stoppen-met-roken van een deel van de zwangere vrouwen. Zo weten we uit cijfers onder de algemene volwassen bevolking dat een deel meer is gaan roken. Een andere verklaring is dat zorgverleners tijdens COVID-19-maatregelen minder contactmomenten hebben gehad of minder aandacht voor stopondersteuning door drukte omtrent de coronapandemie. Uit de monitor blijkt dat 47% van de vrouwen die tijdens de zwangerschap rookte een stopadvies heeft ontvangen van een zorgverlener. In het Nationaal Preventieakkoord is als doelstelling opgenomen dat elke vrouw die rookt in 2020 een stopadvies van een zorgverlener zou moeten krijgen. In 2016 is de Taskforce Rookvrije Start opgericht waarin verschillende zorgverleners met elkaar samenwerken om ervoor te zorgen dat kinderen een rookvrije start kunnen maken. Ik ga in gesprek met de Taskforce om te kijken hoe we zorgverleners kunnen stimuleren om vaker en effectiever een stopadvies te geven aan zwangeren.

Het percentage vrouwen dat vóór en tijdens de zwangerschap alcohol heeft gedronken is in vergelijking met 2016 en 2018 stabiel gebleven. Het percentage vrouwen dat heeft gedronken terwijl deze vrouwen wisten dat ze zwanger waren, is gedaald van 4,7% (2016) naar 2,6% in 2021, maar deze daling is niet significant. Met het Nationaal Preventieakkoord is de ambitie dit cijfer terug te dringen tot maximaal 2%. In 2021 gaf daarbij 24% van de ondervraagde vrouwen aan alcohol te hebben gedronken in de periode dat ze zwanger waren maar dit nog *niet* wisten en bijna 43% van de ondervraagden dronk in de vier weken voorafgaand aan de zwangerschap. Deze cijfers maken duidelijk dat het nog niet vanzelfsprekend is dat je zowel vóór als tijdens een zwangerschap niet drinkt. In overleg met het Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcoholproblematiek bekijk ik wat er nodig is om hier verandering in te brengen.

In het streven naar een gezonde generatie is het van groot belang dat zwangere vrouwen niet roken en geen alcohol drinken tijdens de zwangerschap. Er is immers geen veilige grens voor het roken of het drinken van alcohol tijdens de zwangerschap gelet op de risico's voor het ongeboren kind. Op dit moment ben ik bezig met het uitwerken van de (aanvullende) maatregelen op het gebied van alcohol- en tabaksontmoediging om de doelstellingen uit het Nationaal Preventieakkoord voort te zetten en de gezonde generatie te bereiken. De uitkomsten van deze monitor onder zwangeren zal ik hierin meenemen. De monitor laat immers zien dat er zowel voor, tijdens, als na de zwangerschap nog flinke stappen moeten worden gezet om ongeboren en jonge kinderen te beschermen tegen alcohol- en tabaksgebruik.

Infographic Derdehands rook

Bij deze ontvangt uw Kamer een infographic van het Trimbos-Instituut over derdehands rook. Het roken van een sigaret wordt eerstehands rook genoemd, en het meeroken van tabaksrook tweedehands rook. Derdehands rook zijn rookdeeltjes die tijdens en na het roken op bijvoorbeeld je handen, kleren of oppervlaktes terecht komen en op een later moment weer opgenomen worden. Derdehands rook krijg je binnen door het in te ademen, via aanraking of door het in de mond stoppen van spullen waarop de deeltjes zijn terechtgekomen. Volgens het Trimbos instituut lopen baby's en kleine kinderen een groter risico derdehands rook binnen te krijgen dan volwassenen. Kinderen kruipen namelijk rond, zitten meer binnen, raken vaker dingen aan en stoppen vaker dingen in hun mond. Zij krijgen derdehands rook dan onder andere via het huisstof binnen, omdat derdehands rook zich gemakkelijk hecht aan huisstof. Veel ouders doen erg hun best door niet in het bijzijn van hun kinderen te roken. Echter, de informatie over derdehands rook laat zien dat alleen stoppen met roken

ervoor zorgt dat kinderen niet worden blootgesteld aan de schadelijke stoffen in tabaksrook.

Vandaag start de deelcampagne PUUR rookvrij gericht op rokende ouders van jonge kinderen. Deze campagne zal tot medio juli te zien zijn op on- en offline locaties waar ouders met jonge kinderen veel komen. Zij worden op een positieve manier aangezet tot het doen van een stoppoging, want: stoppen met roken kan op ieder moment.

Notitie Effectiviteit Nederlands Tabaksontmoedigingsbeleid

Naar aanleiding van de motie van het lid Maeijer van 28 juni 2021 heb ik het Trimbos-instituut gevraagd onderzoek te doen naar de effectiviteit van eerder ingevoerde overheidsmaatregelen die met het Nationaal Preventieakkoord uit 2018 zijn afgesproken en die gericht zijn op het terugdringen van het aantal jeugdige en volwassen rokers. Het Trimbos-instituut heeft de effectiviteit van deze maatregelen beschreven in de Notitie Effectiviteit Nederlands Tabaksontmoedigingsbeleid die u bij deze brief aantreft. Het Trimbos-instituut concludeert op basis van de onderzochte wetenschappelijke literatuur dat de maatregelen die door de rijksoverheid in het kader van het Nationaal Preventieakkoord zijn genomen, direct of indirect bijdragen aan het verlagen van de rookprevalentie onder volwassenen en jongeren. Dit gebeurt onder andere door het aantal stoppogingen te verhogen, de stopmotivatie te verhogen, de manier waarop stoppen-met-rokenzorg gegeven wordt te versterken, de blootstelling aan tweedehandsrook te verminderen of door het bewustzijn van de schadelijkheid van roken te vergroten. Helaas is in 2021 de daling onder het aantal rokers gestagneerd.⁷ Om de doelstellingen uit het Nationaal Preventieakkoord te behalen adviseert het Trimbos-instituut nieuwe stappen te zetten en effectieve huidige maatregelen zoals accijnsverhogingen te continueren of te intensiveren.

Rapport Gezondheidseffecten van de 23 smaakstoffen in vloeistoffen voor e-sigaretten

Voor het zomerreces van 2021 heeft uw Kamer de algemene maatregel van bestuur (AMvB) ter regulering van de smaken van vloeistoffen voor e-sigaretten ontvangen in het kader van de voorhangprocedure (Kamerstuk 32 011, nr. 85). Deze procedure is afgerond. Om de regelgeving voor e-sigaret tot stand te brengen zal in een ministeriële regeling een limitatieve lijst van smaakbepalende additieven worden vastgesteld die nog toegevoegd mogen worden aan de vloeistoffen voor e-sigaretten. Het uitgangspunt hierbij is dat alleen nog maar vloeistoffen met een tabakssmaak op de markt komen. Het RIVM heeft eerder een analyse uitgevoerd van de smaakstoffen in e-liquids, en daarbij onder andere gekeken naar het feit of smaakstoffen vaker in tabakssmaken worden toegevoegd of in zoete smaken. Op basis van deze analyse heeft het RIVM een lijst van 23 smaakstoffen voorgesteld. Dit voorstel heeft mijn ambtsvoorganger in november 2021 met uw Kamer gedeeld.⁸

In het bijgevoegde rapport heeft het RIVM onderzocht of de 23 smaakstoffen uit het bovengenoemde voorstel een risico vormen voor de gezondheid bij gebruik in e-sigaretten. Van 2 van de 23 stoffen heeft het RIVM geconcludeerd dat ze kankerverwekkend kunnen zijn. Een andere stof kan allergie veroorzaken. Van 3 andere stoffen stelt het RIVM dat deze

⁷ CBS, 11 maart 2022. Overgewicht, roken en alcoholgebruik nauwelijks gedaald sinds 2018
Beschikbaar via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/10/overgewicht-roken-en-alcoholgebruik-nauwelijks-gedaald-sinds-2018>.

⁸ Kamerstukken 32 011 en 27 565, nr. 91.

gezondheidsrisico's kunnen veroorzaken bij de hoogste concentraties die in vloeistoffen in e-sigaretten zijn gevonden. Een andere stof is irriterend en kan daarom schadelijk zijn voor de longen. Voor de overige 16 stoffen is onvoldoende informatie om risico's voor de gezondheid via e-sigaretten te beoordelen. De uitkomsten van dit rapport zullen worden betrokken bij het opstellen van de ministeriële regeling. Naar verwachting wordt deze regeling rond de zomer gepubliceerd voor de internetconsultatie.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. van Ooijen